30.04.2024г. Azərbaycan dili.

Mövzu: Məsdər

Məsdər felin təsriflənməyən formasıdır.(Не определенная форма глагола) , Yə`ni zamana və şəxsə görə dəyişməyən formasıdır.Məsdər hərəkətin adını bildirir, -maq,-mək şəkilçiləri ilə düzəlir, nə etmək, nə olmaq və nə suallardan birinə cavab verir.Məsdər hərəkətin bütöb və əsas formasını bildirir. Cümlədə əsasən, mübtəda, tamamlıq, zərflik və xəbər olur. Məsələn: 1. *Yaşar imlanı yazmağa başladı.2.Danışmaq gümüşdür, susmaq qızıl.* 1-ci cümlədəki məsdər-*yazmağa* tamamlıq rolunda çıxış edir. 2-ci cümlədəki *danışmaq* və *susmaq* məsdərləri cümlənin mübtədası rolundadır.

Məsdər ikili xarakter daşıyır. O, həm felin, həm də ismin xüsusiyyətlərini özündə birləşdirir. **İsim kimi** –nə sualına cavab verir, hallanır və mənsubiyyətə gorə dəyişir.Məsələn:

Adlıq gülmək, danışmaq
Yiyəlik gülməyin, danışmağın
Yönlük gülməyə, danışmağa
Təsirlik gülməyi, danışmağı
Yerlik gülməkdə, danışmaqda
Çıxışlıq gülməkdən, danışmaqdan.

***Mənsubiyyətə görə dəyişir**. Məsələn:*

Tək	*cəm*
I şəxs mənim oxumağım	*bizim oxumağımız*
II şəxs sənin oxumağın	*sizin oxumağı*
III şəxs onun oxumağı	*onların oxumağı*

(Misallardaki –q-nın ğ-ya; k-y-ya çevrilməsinə fikir verin, onu izah edin).**Məsdər fel kimi** hərəkətin adını bildirir, əsası, kökü feldir, təsdiq və inkar olur(gəlmək, gəlməmək), təsirli və təsirsiz olur (oxumaq-nəyi, təsirli, gülmək-nəyə, təsirsiz),aktiv və passiv olur, ətrafına söz yığır və tərkib əmələ gətirir. Heç vaxt forma, zaman şəkilçilərini götürmür. Məsələn: gəlmək- nə etmək, təsdiq, təsirsiz, aktiv.

Çalışma. "duymaq" və "düşünmək" məsdərlərini hallandırın və mənsubiyyətə görə dəyişin.